

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 11. julija 2011

o pobudi za skupno načrtovanje raziskovalnih programov na področju „Daljše in kakovostnejše življenje – možnosti in izzivi, ki jih prinašajo demografske spremembe“

(2011/413/EU)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti člena 181 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

večja vključitev takih oseb v gospodarstvo in družbo ter podpora starejšim, da ostanejo čim dlje neodvisni, prinesejo velike koristi za družbo. Tako bi se izboljšala kakovost življenja starejših državljanov in njihovih negovalcev, povečala trajnost sistemov socialnega varstva (pokojnine, zdravstveno varstvo in sistemi dolgotrajne nege) ter ustvarile nove tržne možnosti za inovativne rešitve za olajšanje življenja v starosti.

- (1) Število Evropejcev, starejših od 65, naj bi se močno povečalo, in sicer za 42 % – s 87 milijonov leta 2010 naj bi naraslo na 124 milijonov leta 2030 ⁽¹⁾. Nenehno podaljševanje pričakovane življenjske dobe je velik dosežek preteklih let. Vendar lahko ustvari dodaten pritisk na gospodarstvo, družbo in vzdržnost javnih financ.
- (2) Zaradi starajočega se prebivalstva se bo povečala potreba po javnih socialnih transferjih in storitvah, povezanih s starostjo. Zato se predvideva, da bo fiskalni učinek staranja velik v skoraj vseh državah članicah. Na podlagi trenutnih politik se predvideva, da se bodo odhodki, povezani s starostjo, v EU v povprečju povečali za približno 4,75 odstotne točke BDP do leta 2060, zlasti zaradi odhodkov v zvezi s pokojninami, zdravstvenim varstvom in dolgotrajno nego (v sektorju nege bo učinek še večji zaradi vse manj številne in pogosto nezadostno usposobljene delovne sile) ⁽²⁾.
- (3) Zmanjšanje števila delovno sposobnega prebivalstva za približno 50 milijonov med letoma 2010 in 2060 ter s tem povezano povečanje razmerja odvisnosti (ki naj bi se v veliki meri občutilo že pred letom 2030) lahko povzroči zmanjšanje rasti BDP, če se ne izravna z višjimi stopnjami udeležbe na trgu dela in zaposlenosti v vseh segmentih delovne sile ter z večjo rastjo produktivnosti ⁽³⁾.
- (4) Ob upadanju in staranju prebivalstva lahko podaljšanje dejavnega in zdravega življenja starejših državljanov,
- (5) V strategiji Evropa 2020 je bilo staranje prebivalstva opredeljeno hkrati kot izziv in možnost za pametno, trajnostno in vključujočo rast. V vodilnih pobudah „Evropski program za digitalne tehnologije“ ⁽⁴⁾, „Unija inovacij“ ⁽⁵⁾, „Program za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta“ ter „Evropska platforma proti revščini“ je bilo to vprašanje obravnavano prednostno. V politikah prožne varnosti v okviru Evropske strategije zaposlovanja je priznana potreba po celostnem pristopu v politikah človeških virov in zasnovi dela, ki bo usmerjena v življenjski cikel, da se spodbudi udeležba na trgu dela in odpravijo ovire.
- (6) Komisija je 6. septembra 2010 predlagala, naj bo leto 2012 evropsko leto dejavnega staranja, ki bi podprlo prizadevanja držav članic za pomoč starejšim državljanom, da ostanejo na trgu dela, delijo svoje izkušnje, ostanejo aktivni v družbi ter so čim bolj zdravi, neodvisni in zadovoljni s svojim življenjem ⁽⁶⁾.
- (7) Nujno je treba okrepiti bazo znanja o procesu staranja samega ter njegovih učinkih na družbo in gospodarstvo, da bi politike čim bolj temeljile na konkretnih dejstvih.
- (8) Da bi se odzvali na navedeni izziv in izkoristili ponujene možnosti, je potrebno usklajeno ukrepanje, ki bo olajšalo sodelovanje pri visokokakovostnih raziskavah, katerih rezultati morajo biti podlaga za konkretne ukrepe.

⁽¹⁾ Število Evropejcev, starejših od 65 let, se bo v naslednjih 50-ih letih skoraj podvojilo – s 87 milijonov leta 2010 na 153 milijonov leta 2060; Eurostat, projekcije prebivalstva Europop2010.

⁽²⁾ Ibidem.

⁽³⁾ COM(2009) 180 konč.: Obvladovanje vpliva staranja prebivalstva v EU (Poročilo o staranju prebivalstva 2009).

⁽⁴⁾ 9981/1/10 REV 1.

⁽⁵⁾ 14035/10.

⁽⁶⁾ Sklepi Sveta (EPSCO, december 2010) 18132/10.

- (9) Svet za konkurenčnost je na svojem zasedanju 26. maja 2010 ⁽¹⁾ opredelil in utemeljil vrsto možnih pobud za skupno načrtovanje (*Joint Programming Initiatives – JPI*), vključno s pobudo Daljše in kakovostnejše življenje – možnosti in izzivi, ki jih prinašajo demografske spremembe, pri katerih bi bilo skupno načrtovanje raziskovalnih programov velika dodana vrednost v primerjavi s trenutno nepovezanimi raziskavami držav članic. Zato je sprejel sklepe, v katerih priznava potrebo po pobudi za skupno načrtovanje programov na tem področju ter poziva Komisijo, naj prispeva k pripravi te pobude.
- (10) Države članice so s predložitvijo pisem o zavezi potrdile svoje sodelovanje pri takšni pobudi za skupno načrtovanje raziskovalnih programov.
- (11) Skupno načrtovanje raziskovalnih programov na področju demografskih sprememb in staranja prebivalstva bi zagotovilo usklajenost raziskav na tem področju, kar bi pomembno prispevalo k izgradnji polno delujočega Evropskega raziskovalnega prostora za staranje prebivalstva in okrepilo vodilno vlogo Evrope ter konkurenčnost raziskav na tem področju.
- (12) Za doseg ciljev iz tega priporočila morajo države članice zagotoviti sodelovanje in dopolnjevanje z večjimi povezanimi pobudami, npr. s programom za podporo iz okolja pri skupnem življenju ⁽²⁾, evropskim partnerstvom za inovacije za dejavno in zdravo staranje, projekti raziskav in razvoja, ki jih podpira okvirni program za raziskave, zlasti na področju IKT, zdravja, socialnih ved, ter z drugimi raziskovalnimi pobudami, kot sta SHARE ERIC ⁽³⁾ in ERA-AGE II ⁽⁴⁾.
- (13) Da bi Komisija lahko poročala Evropskemu parlamentu in Svetu, morajo države članice redno poročati Komisiji o napredku pri pobudi za skupno načrtovanje programov –
3. Države članice se spodbuja, naj v strateški raziskovalni načrt in v izvedbeni načrt vključijo naslednje ukrepe:
- (a) opredelitev in izmenjava informacij o ustreznih nacionalnih programih ter raziskovalnih dejavnostih;
 - (b) krepitev skupnih zmogljivosti za napovedovanje in tehnološko oceno;
 - (c) izmenjava informacij, virov, najboljših praks, metodologij in smernic;
 - (d) določitev področij ali raziskovalnih dejavnosti, ki bi imele koristi zaradi usklajevanja ali skupnih razpisov za zbiranje predlogov ali združevanja sredstev;
 - (e) opredelitev načinov za skupno izvajanje raziskav na področjih iz točke (d);
 - (f) upoštevanje spreminjajočih se potreb starejših oseb ter potreb njihovih formalnih in neformalnih negovalcev pri določitvi ciljev raziskovalnih programov na področju staranja;
 - (g) souporaba, kjer je to mogoče, raziskovalne infrastrukture ali razvoj novih zmogljivosti, kot so usklajene zbirke podatkov, ali razvoj modelov za preučevanje procesov staranja;
 - (h) spodbujanje boljšega sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem ter sodelovanje na področju inovacij med različnimi raziskovalnimi dejavnostmi in poslovnimi sektorji, povezanimi z demografskimi spremembami in staranjem prebivalstva;
 - (i) izmenjava in širjenje znanja, inovacij ter interdisciplinarnih metodoloških pristopov;
 - (j) mreženje med raziskovalnimi središči, ki se ukvarjajo z demografskimi spremembami in staranjem prebivalstva.

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

1. Države članice se spodbuja, da razvijejo in vzdržujejo skupno vizijo o tem, kako lahko sodelovanje in usklajevanje na področju raziskav na ravni Unije prispevata k spoprijemanju z demografskimi spremembami in izkoriščanju možnosti, ki jih te prinašajo.
2. Države članice se spodbuja k razvoju skupnega strateškega raziskovalnega programa, v katerem bi opredelile srednje- do dolgoročne potrebe ter cilje na področju demografskih sprememb. Strateški raziskovalni program mora vključevati izvedbeni načrt, v katerem bodo določene prednostne naloge in roki ter opredeljeni ukrepi, instrumenti in viri, potrebni za njegovo izvajanje.
4. Države članice se spodbuja, da ohranijo učinkovito skupno upravljavsko strukturo na področju raziskav demografskih sprememb in staranja prebivalstva, katere naloga je ustvariti skupne pogoje, pravila in postopke za sodelovanje in usklajevanje ter spremljanje izvajanja strateškega raziskovalnega programa.
5. Države članice se spodbuja, da skupaj izvajajo strateški raziskovalni program prek svojih nacionalnih raziskovalnih programov v skladu s smernicami za okvirne pogoje za skupno načrtovanje, ki jih je oblikovala skupina Sveta na visoki ravni za skupno načrtovanje.

⁽¹⁾ 10246/10.

⁽²⁾ Poročilo o soodločanju, sporočilo za javnost <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=en&type=IM-PRESS&reference=20080121IPR19252>

⁽³⁾ http://www.share-project.org/t3/share/fileadmin/press_information/SHARE_ERIC-EN_upload.pdf

⁽⁴⁾ <http://futurage.group.shef.ac.uk/>

6. Države članice se spodbuja k sodelovanju s Komisijo, da bi raziskale možne pobude Komisije za pomoč državam članicam pri razvoju in izvajanju strateškega raziskovalnega programa, ter skupne programe uskladile z drugimi pobudami Unije na tem področju, kot sta evropsko partnerstvo za inovacije za dejavno in zdravo staranje in skupni program za podporo iz okolja pri skupnem življenju.
7. Države članice se spodbuja, naj z letnimi poročili o napredku Komisiji redno poročajo o napredku pri pobudi za skupno načrtovanje programov.

V Bruslju, 11. julija 2011

Za Komisijo
Neelie KROES
Podpredsednica
